

საგადასახადო დავის განხილვის სამართლებრივი თავისებურებანი

საგადასახადო სისტემის სამართლებრივი რეგულირება მოიცავს ერთი მხრივ საგადასახადო სისტემის აგებულებას და მისი ფუნქციონირების ზოგად პრინციპებს, მეორე მხრივ საგადასახადო კოდექსში შემავალი გადასახადების გადახდასთან დაკავშირებულ ურთიერთობებს, მესამეს მხრივ გადასახადის გადამხდელისა და საგადასახადო ორგანოების შორის წარმოშობილ სამართლებრივ ურთიერთობებს და მათ სამართლებრივ მდგომარეობას, მეოთხეს მხრივ საგადასახადო კანონმდებლობის დარღვევისათვის პასუხისმგებლობას, ასევე გასაჩივრების წესსა და პირობებს.

გადასახადების სამართლებრივი რეგულირება ხორციელდება: პირველ რიგში საგადასახადო კოდექსის ნორმებით დაწესებული სამართლებრივი პროცედურებით, როგორცაა საგადასახადო სამართალდარღვევის, პასუხისმგებლობის, საგადასახადო დავების განხილვის წესები და სხვა პროცესუალური სამართლებრივი ნორმები; ასევე საქართველოში საგადასახადო ურთიერთობების სამართლებრივი რეგულირება ხორციელდება საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის, საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა, ადმინისტრაციული და სამოქალაქო საპროცესო კოდექსებით, ასევე სისხლის სამართლის კოდექსით და „სამეწარმეო საქმიანობის კონტროლის შესახებ“ საქართველოს კანონით, რომელის საფუძველზეც წესრიგდება მენარმის (ანუ გადასახადის გადამხდელის) საქმიანობის შემოწმების ყველა სამართლებრივი პროცედურა.

გარდა კანონმდებლობით დადგენილი ნორმებისა, გადასახადების გადახდის რეგულირება გამოიხატულებას პოულობს ასევე საგადასახადო დავის განხილვის ფორმებსა და წესებშიც, რაც ურთიერთობების შედარებით ახალი ფორმაა საგადასახადო სამართალში.

საგადასახადო კოდექსით დარეგულირებულია საგადასახადო სამართალდარღვევის და პასუხისმგებლობისათვის განსაზღვრული სამართლებრივი პროცედურები, საგადასახადო დავების განხილვის წესების სახით. საგადასახადო კოდექსით დადგენილი სამართლებრივი ნორმების პრაქტიკაში გამოყენება, საგადასახადო დავის განხილვისას გადამხდელისათვის ურთულესი პროცედურაა და ზოგჯერ სამეწარმეო საქმიანობის ხელშეშლელ ფაქტორად ვლინდება.

საგადასახადო კოდექსით დადგენილი პროცედურები საგადასახადო დავის დაწყებისას ითვალისწინებს, 30 კალენდარულ დღეში გადამხდელის მიმართ უზრუნველყოფის ღონისძიებების გატარებას, ქონებასა და საბანკო ანგარიშებზე ყადაღის დადებას. თუ გადამხდელს დავის დაწყებისას არ გააჩნია ქონება და ვერ წარადგენს საბანკო ან სადაზღვევო გარანტიას, მაშინ გადამხდელის საბანკო ანგარიშები დაყადაღდება, შესაბამისად ეზღუდება საფინანსო ოპერაციების განხორციელება, რითაც ზიანი ადგება არა მხოლოდ გადასახადის გადამხდელ მენარმე სუბიექტს, ზიანი

ადგება ასევე საწარმოში დასაქმებულ პერსონალს და სახელმწიფოსაც საბოლოო ჯამში, ვინაიდან ასეთი შეფერხება იწვევს საწარმოს საქმიანობის შეჩერებას, რაც თავისთავად იწვევს დასაქმებული პერსონალის საქმიანობის შეჩერებას, ხოლო გაჩერებული საწარმო რომელიც ვერ ქმნის პროდუქციას, შესაბამისად ვერ იღებს პროდუქციის რეალიზების შედეგად ფულად მოგებას და შესაბამისად ამ შემთხვევაში ვერც სახელმწიფოს ბიუჯეტი იღებს საწარმოდან შემოსავალს მოგების გადასახადის სახით.

საგადასახადო კოდექსში შეტანილი ცვლილებების საფუძველზე, დროთა განმავლობაში შემცირდა საგადასახადო დავების რიცხვი, ვინაიდან აღნიშნულ საკანონმდებლო ინიციატივას წარმოადგენს საგადასახადო შეთანხმების ინსტიტუტი რომლის შესაბამისადაც გადამხდელსა და ადმინისტრაციულ ორგანოს შორის საგადასახადო შეთანხმების მიღწევის შემთხვევაში, საგადასახადო დავა წყდება.

საგადასახადო დავა; საგადასახადო დავის დაწყების მატერიალური საფუძველია საგადასახადო ორგანოს ან გადასახადის გადამხდელის/საგადასახადო აგენტის ან სხვა ვალდებული პირის მიერ ამ კოდექსით დადგენილი ვალდებულების დარღვევა¹.

საგადასახადო დავის დაწყების ფორმალური საფუძველია:

საგადასახადო ორგანოს მიერ გადასახადის გადამხდელისათვის საგადასახადო აგენტისათვის ან სხვა ვალდებული პირისათვის წარდგენილი, „საგადასახადო მოთხოვნა“; საგადასახადო ორგანოს მიერ გადასახადის გადამხდელისათვის საგადასახადო აგენტისათვის ან სხვა ვალდებული პირისათვის ამ კოდექსის საფუძველზე გამოცემული ინდივიდუალური ადმინისტრაციული-

¹ საქართველოს საგადასახადო კოდექსი. კოდიფიცირებული/2015 წელი

სამართლებრივი აქტის (გარდა იმ აქტებისა, რომლებიც ცალკე გასაჩივრებას არ ექვემდებარება) წარდგენა.

საგადასახადო დავის გადაწყვეტის ფორმებია:

• დავის გადაწყვეტა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სისტემაში განხილვის წესით;

• დავის გადაწყვეტა სასამართლოს მიერ.

დავის გადაწყვეტა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სისტემაში განხილვის წესით შედგება 2 ეტაპისგან:

• დავის გადაწყვეტა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახურში;

• დავის გადაწყვეტა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან არსებულ დავების განხილვის საბჭოში (შემდგომში – საბჭო).

თუ პირმა დავის გადაწყვეტის ფორმად აირჩია მისი გადაწყვეტა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სისტემაში განხილვის წესით, მას უფლება აქვს, დავის გადაწყვეტის ნებისმიერ ეტაპზე მიღებული გადაწყვეტილება კანონით დადგენილი წესით გაასაჩივროს სასამართლოში იმავე ვადაში, რომელშიც მას უფლება აქვს, გადაწყვეტილება გაასაჩივროს საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სისტემაში, მიუხედავად იმისა, მითითებულია თუ არა ამის თაობაზე საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სისტემაში შეტანილ საჩივარში.

საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სისტემაში საგადასახადო დავის მიმდინარეობისას, აგრეთვე „საგადასახადო მოთხოვნისა“ და საგადასახადო ორგანოს, შემოსავლების სამსახურისა და დავების განმხილველი საბჭოს გადაწყვეტილებების სასამართლოში გასაჩივრებისათვის საჭირო ვადების განსაზღვრისას გამოიყენება მხოლოდ საგადასახადო კოდექსი და მის შესაბამისად გამოცემული სხვა სამართლებრივი აქტების დებულებები.

საგადასახადო ორგანოს ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გასაჩივრება ნიშნავს მის საფუძველზე გამოცემული „საგადასახადო მოთხოვნის“ გასაჩივრებას და პირიქით.

საგადასახადო დავის დაწყება არ აჩერებს საგადასახადო ორგანოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების მოქმედებას, გარდა საგადასახადო კოდექსით გათვალისწინებული შემთხვევებისა.

პირის საჩივარი (მთლიანად ან ნაწილობრივ) არ განიხილება, თუ:

• არსებობს სასამართლოს გადაწყვეტილება ან განჩინება იმავე დავის საგანზე მოსარჩელის მიერ სარჩელზე უარის თქმის, მოპასუხის მიერ სარჩელის ცნობის ან მხარეთა მორიგების დამტკიცების შესახებ;

• სასამართლოს წარმოებაშია საქმე იმავე მხარეებს შორის დავაზე, იმავე საგანზე და იმავე საფუძვლით;

• არსებობს საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახურის გადაწყვეტილება შემოსავლების სამსახურში იმავე პირის მიმართ იმავე საგანზე საჩივრის არგანხილვის თაობაზე ან საბჭოს გადაწყვეტილება საბჭოზე საჩივრის არგანხილვის შესახებ;

• მიმდინარეობს საგადასახადო დავა იმავე საგანზე იმავე პირის საჩივართან დაკავშირებით;

• საჩივარი შეიტანა ქმედუუნარო პირმა;

• საჩივარი შეიტანა არაუფლებამოსილმა პირმა;

• არ არსებობს დავის დაწყების ფორმალური საფუძვლები;

• გასულია საჩივრის შეტანის კანონით დადგენილი ვადა;

• საჩივრის ხარვეზი არ გამოსწორდა ამ კოდექსით დადგენილი წესით;

• გასაჩივრებულ „საგადასახადო მოთხოვნაში“ ასახულია აღიარებული გადასახადები და საგადასახადო ვალდებულებები. საჩივარი არ განიხილება ასეთი თანხების ნაწილში.

• მომჩივანს ან მის წარმომადგენელს სხდომის ჩატარების დრო და ადგილი ეცნობება არსებული ტექნიკური საშუალებებით (მათ შორის, ტელეფონით, ფაქსით, ელექტრონული ფოსტით და სხვა). თუ ვერ ხერხდება მომჩივანთან ან მის წარმომადგენელთან დაკავშირება, დავა მათი მონაწილეობის გარეშე განიხილება.

• თუ საჩივარი არ აკმაყოფილებს კოდექსის მოთხოვნებს, აგრეთვე საჩივარს არ ერთვის გასაჩივრებული „საგადასახადო მოთხოვნა“, საგადასახადო ორგანოს შესაგებელი, წერილობითი შეტყობინება (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) ან საგადასახადო/საბაჟო ორგანოს მიერ გამოცემული სხვა ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი, შემომწმების აქტი (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) და გასაჩივრებული აქტების მომჩივნისთვის ჩაბარების დამადასტურებელი დოკუმენტი, ან საჩივარი ხელმოუწერელია, მომჩივანს წერილობით მიეთითება მათ შესახებ და ხარვეზების გამოსასწორებლად მიეცემა არანაკლებ 5 კალენდარული დღისა. ამ პერიოდში დავის განხილვა ჩერდება. თუ ხარვეზი აღმოჩნდა დავის განხილვის მიზნით ჩატარებულ სხდომაზე და შესაძლებელია მისი დაუყოვნებლივ გამოსწორება, დავის განმხილველი ორგანოს თანხმობით ხარვეზი შეიძლება გამოსწორდეს სხდომის მიმდინარეობისას.

• საჩივრის წარდგენისათვის ამ კოდექსით დადგენილი ვადა დაცულად ჩაითვლება იმ შემთხვევაშიც, თუ მომჩივანმა ამ კოდექსით დადგენილ ვადაში საჩივარი წარადგინა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროში ან საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახურში.

• საგადასახადო დავის განახლება ან/და აღიარებული „საგადასახადო მოთხოვნის“ გადახედვა შეიძლება მხოლოდ ახლად აღმოჩენილი ან გამოვლენილი გარემოებებისა და ფაქტების წარმოდგენის შემთხვევაში, კოდექსით დადგენილი ხანდაზმულობის ვადის ფარგლებში. ამასთანავე, დავა განახლება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ გასაჩივრებული საგადასახადო ორგანოს გადაწყვეტილების გამოცემისას გადასახადის გადამხდელის/საგადასახადო აგენტის ან სხვა ვალდებული პირის მიერ მისთვის სასარგებლო გარემოებების ან ფაქტების წარუდგენლობა მისი ბრალით არ მომხდარა.

საგადასახადო დავის დაწყების წესი:

თუ პირი უარს აცხადებს „საგადასახადო მოთხოვნის“ შესრულებაზე ან არ ეთანხმება კოდექსით გათვალისწინებულ ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტს, იგი ვალდებულია „საგადასახადო მოთხოვნის“/ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის მიღებიდან 30 კალენდარული დღის ვადაში, საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახურს ან საბჭოს ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემი საგადასახადო ორგანოს მეშვეობით გაუგზავნოს წერილობითი საჩივარი, თუ დავის გადანყვეტის ფორმად ირჩევს მის გადანყვეტას საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სისტემაში განხილვის წესით, ან საგადასახადო ორგანოს გაუგზავნოს წერილობითი შეტყობინება, თუ დავის გადანყვეტის ფორმად ირჩევს მის გადანყვეტას სასამართლოს მიერ.

საჩივრისა და მისთვის დართული მასალების ყველა გვერდი უნდა დაინომროს და საჩივრის ბოლოში, ხელის მოწერამდე სიტყვიერად უნდა მიეთითოს შევსებული ფურცლების საერთო რაოდენობა. მოდავე მხარე ვალდებულია ხელი მოაწეროს საჩივრისა და მისთვის დართული მასალების ყველა გვერდზე.

საგადასახადო დავის დაწყების თარიღად ითვლება: საგადასახადო ორგანოს მიერ პირისათვის შესაგებლის გაგზავნის თარიღი, ხოლო შესაგებლის გაუგზავნელობის შემთხვევაში – მისი გაგზავნის ვადის ბოლო დღე; პირის მიერ საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახურისათვის საჩივრის ან შეტყობინების გაგზავნის თარიღი.

დადგენილი ვალდებულების შეუსრულებლობა მიიჩნევა პირის მიერ „საგადასახადო მოთხოვნის“ ან ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის აღიარებად, იგი აღსასრულებლად მიიქცევა და „საგადასახადო მოთხოვნასა“ და აღნიშნულ აქტზე ვადისა და დადგენილი მოთხოვნების დაუცველად საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სისტემაში შეტანილი საჩივარი განუხილველი რჩება, ხოლო სასამართლოში შეტანილ სარჩელზე წყდება საქმის წარმოება დასაშვებობის მოთხოვნების დარღვევის გამო.

საგადასახადო დავის დაწყების შემთხვევაში გადამხდელს ეზღუდება საკუთრების უფლება, გარკვეული ფულადი თუ ნებისმიერი ქონების დაყადაღების შემთხვევაში, ასევე ეზღუდება ფულადი და ქონებრივი საშუალებების საკუთარი ბიზნეს-ინტერესებისათვის გამოყენების შესაძლებლობა, რითაც მიუღებელ შემოსავლებთან და შესაბამისად მენეჯმენტის განუხორციელებლობასთან ერთად დადგება მისი ბიზნესის შესაძლო ლიკვიდაციის პროცესი, ვინაიდან საგადასახადო დავა შეიძლება, როგორც სასამართლო პრაქტიკა გვიჩვენებს 3 წლამდე გაგრძელდეს. აგრეთვე აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ არგუმენტირებული მუხლით იზღუდება გადამხდელის კონსტიტუციური უფლებები.

ამდენად, შეიძლება დანამდვილებით ითქვას, რომ საგადასახადო კოდექსში გადამხდელთა უფლებები საგადასახადო დავის შემთხვევაში შეზღუდულია, ხოლო საგადასახადო ორგანოს უფლებები კი

გამკაცრებული ადმინისტრირებით „უკიდევანოდ“ გაფართოებულია. თუ ქვეყანაში არსებულ პრაქტიკას გავითვალისწინებთ, ასეთ პირობებში გადამხდელი არც სასამართლოს მხრიდან იქნება დაცული.

საგადასახადო დავებთან დაკავშირებით სასამართლო პრაქტიკა წარმოადგენს იმის ნათელ მაგალითს, რომ სასამართლოს მხრიდან, სახელმწიფოებრივი მიდგომის ანუ ბიუჯეტთან დაკავშირებული დავების გამო, გარკვეული ზეგავლენით, სასამართლოები ხშირად ტენდენციურ გადანყვეტილებებს იღებენ¹. საგადასახადო დავებთან დაკავშირებით ზოგიერთი ინსტანციის სასამართლო ყოვლად დაუსაბუთებელ გადანყვეტილებებს იღებდა. აღნიშნული უკანონო გადანყვეტილებით კი საშუალო ბიზნესში ადგილობრივი წარმოების სფერო მნიშვნელოვნად განადგურდა.

საგადასახადო დავებთან დაკავშირებით სასამართლოში დამკვიდრებული მანვე პრაქტიკის შესახებ, მეტყველებს სტატისტიკაც, კერძოდ: რაც შეეხება საგადასახადო საქმეებს, ოფიციალური სტატისტიკა ასეთია: 2011 წლის ცხრა თვეში პირველი ინსტანციის სასამართლოში სულ შევიდა 2078 ამ კატეგორიის საჩივარი. საგადასახადო ორგანოების მიერ შევიდა 1884, ხოლო ფიზიკური და იურიდიული პირების მიერ 194. საგადასახადო ორგანოების სასარგებლოდ დამთავრდა 1731 დავა, ფიზიკური და იურიდიული პირების გამარჯვებით კი 340. 3 საქმე დამთავრდა მორიგებით².

უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარის (ნინო გვენეტაძის) განცხადებით, შვეიცარიის ელჩის მიერ გამოთქმული პრეტენზიის საფუძველზე, საგადასახადო დავებსა და მცირე და საშუალო ბიზნესის პრობლემებთან დაკავშირებული სამართალწარმოების საქმეების შესწავლა დაიწყო.

როგორც „ინტერპრესნიუსს“ გვენეტაძემ განუცხადა, ის შვეიცარიელ დიპლომატ გიუნტერ ბეხლერთან, რომელსაც ერთხელ უკვე შეხვდა, მორიგი აუდიენციის პრობლემასაც ვერ ხედავს. „ამის პრობლემას ვერ ვხედავ, თუ ეს საჭიროება იქნება, ჩვენ სამართალწარმოების პრაქტიკის მოკვლევა, გაანალიზება, განზოგადება და სარეკომენდაციო წინადადებების შემუშავება დავისახეთ მიზნად. პროცესი მიმდინარეობს“.

საქართველოს ადმინისტრაციულ საპროცესო კოდექსში შესატანი ცვლილებებით შემცირებულ უნდა იქნას თითოეულ სასამართლო ინსტანციაში საგადასახადო დავების განხილვის ვადა, ჩვენი აზრით, დღეს არსებული ვადები ერთი მხრივ, არახელსაყრელია გადასახადის გადამხდელთათვის და მეორე მხრივ, სირთულეებს უქმნის საქმის განხილვისას მართლმსაჯულებას.

საყურადღებოა საგადასახადო დავების პრობლემური საკითხები სასამართლო პრაქტიკის მიხედვით, კერძოდ საგადასახადო ორგანოების მიერ ქონებაზე

1 მ. კორძაძე „დამატებული ღირებულების გადასახადის ჩათვლის სისტემის სამართლებრივი ასპექტები“, ჟურნალი „სოციალური ეკონომიკა“, 2004, № XI-XII, გვ. 144. სამართლის ელექტრონული ბიბლიოთეკა (სები) www.library.court.ge

2 სამართლის ელექტრონული ბიბლიოთეკა (სები) www.library.court.ge

ყადაღის დადებისა და სასამართლოში მისი განხილვის პრობლემური საკითხები. უზენაესი სასამართლოს მოსამართლის ქალბატონ მაია ვაჩაძის მიერ მიჩნეულ იქნა, რომ ყადაღის დადება, ზოგადად, არის საგადასახადო ორგანოს ფუნქცია და არა სასამართლოს ფუნქცია. ყადაღა არის ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი და იგი ისევე უნდა იყოს დასაბუთებული, როგორც ყველა სხვა ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი. მიუთითებს, რომ მისი აზრით საგადასახადო კოდექსის 241.7 მუხლის დანაწესი ამოვარდნილია დადგენილი წესრიგიდან, რადგან ის სასამართლოს აკისრებს საგადასახადო ორგანოს ფუნქციას. მიაჩნია, რომ საგადასახადო კოდექსის 241.7 მუხლი ზოგად წესრიგში უნდა იყოს მოქცეული. უნდა ხდებოდეს ყადაღის, როგორც ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ჩვეულებრივი წესით გასაჩივრება და განხილვა და არა სასამართლოს მიერ ყადაღის დადების დადასტურება. ყადაღის დადასტურების დროს სასამართლო მხოლოდ ყადაღის დადების ფორმალურ კანონიერებას ამოწმებს.

ამრიგად, ყოველივე აღნიშნული საშუალებას გვაძლევს დავასკვნათ, რომ საგადასახადო კოდექსი, რომელიც ერთი შეხედვით ლიბერალიზაციისკენ არის მიმართული, ამასთან, ჩვენი აზრით, ზედმეტად გართულებულია საგადასახადო დავების განხილვის წესი.

საგადასახადო კანონმდებლობის დარღვევისათვის არსებობს პასუხისმგებლობის სახეები გადასახადის შემცირებისათვის, დეკლარაციის დაგვიანებით წარდგენისათვის, გადამხდელის მიერ საგადასახადო ვალდებულების შეუსრულებლობის პერიოდში თანხების სხვა მიზნებზე მიმართვისათვის, დღგ-ს გადამხდელთა პასუხისმგებლობა გათვალისწინებული მოთხოვნების შეუსრულებლობისათვის, საურავი ვადასულ საგადასახადო გადასახადებზე.

პასუხისმგებლობა გადახდის წყაროსთან გადასახადის დაუკავებლობისათვის, საბანკო დანესებულებების საგადასახადო პასუხისმგებლობა, სალარო-აპარატის გამოყენების წესის დარღვევისათვის, საბუღალტრო საქმის წარმოების დარღვევისათვის, ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა, ადმინისტრაციულ საპროცესო და სისხლის სამართლის კოდექსებით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობები.

საგადასახადო კოდექსის გარდა, გადასახადების სამართლებრივი რეგულირება ხორციელდება საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა, სისხლის სამართლის და ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსებით.

საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის მიხედვით დანესებულია და რეგულირდება ისეთი სამართალდარღვევების მიმართ პასუხისმგებლობები, როგორცაა: მუხლი 164-ე-სამეწარმეო საქმიანობის, გადასახადის გადამხდელად აღრიცხვაზე აყვანის წესების დარღვევა და სხვა.

საქართველოს საგადასახადო კოდექსით, ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსით და „სამეწარმეო საქმიანობის კონტროლის შესახებ“ კანონით მოწესრიგებულია მეწარმის ანუ გადამხდელის სამეწარმეო საქმიანობის შემოწმების ყველა სამართლებრივი

პროცედურა, რაც პირდაპირაა დაკავშირებული საგადასახადო ურთიერთობებთან. ასევე მოწესრიგებულია სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა საგადასახადო დანაშაულისათვის სისხლის სამართლის კოდექსით.

ამრიგად, შეიძლება ითქვას, რომ საგადასახადო სამართალდარღვევების ზრდამ სამეწარმეო და ეკონომიკურ სფეროში გამოიწვია ქვეყნის ეკონომიკისათვის უარყოფითი შედეგი, რომლის გასაჯანსაღებლად დროული იქნება ისეთი საკანონმდებლო დოკუმენტის მიღება, როგორცაა **კანონი „საგადასახადო ამნისტიის შესახებ“**.

ყოველივე აღნიშნული საშუალებას გვაძლევს დავასკვნათ, რომ ძალზე მნიშვნელოვანია ქვეყანაში ეფექტური, სამართლებრივად გამართული საგადასახადო სამართლებრივი სისტემის შექმნა და მისი ფუნქციონირების უზრუნველყოფა. ამასთან, საგადასახადო სამართლებრივი სისტემა სხვა არაფერია თუ არა: საკანონმდებლო ბაზის, ადმინისტრირების მექანიზმის, საგადასახადო დავების განხილვის ეფექტური სისტემის და კანონის წინაშე თანასწორობის პრინციპების ერთდროული და ეფექტური მოქმედება.

საგადასახადო დავის ადმინისტრაციული წესით გადანყვეტის არსი მდგომარეობს იმაში, რომ დავის გადანყვეტის მთელი პროცედურა მიმდინარეობს მხოლოდ საგადასახადო ორგანოებში. დავების გადანყვეტის აღნიშნული ფორმა ვერ უზრუნველყოფს გადასახადის გადამხდელთა უფლებების სრულყოფილ დაცვას და სწორედ ამიტომ საზღვარგარეთის ქვეყნების საგადასახადო კანონმდებლობა აუცილებლად მიიჩნევს დავების გადატანას აღმასრულებელი ხელისუფლების ფარგლებს გარეთ, კერძოდ კი – სასამართლო ორგანოებში. როგორც წესი, გადასახადის გადამხდელისა და საგადასახადო ორგანოს დავების განხილვა საგადასახადო ადმინისტრაციებში წარმოადგენს მხოლოდ დავის გადანყვეტის პირველ სტადიას. მთელ რიგ ქვეყნებში, მაგალითად გერმანიაში, აუცილებელია დავის საგანი განხილული იქნეს, უპირველეს ყოვლისა, საგადასახადო ადმინისტრაციებში, რათა შემდგომში მიღებულ იქნეს საქმე სასამართლო განხილვაზე. აღნიშნული პროცედურა საკმაოდ ეფექტურია, ვინაიდან დავების ნაწილი წყდება საგადასახადო ადმინისტრაციებში გადამხდელთა სასარგებლოდ, ხოლო გადამხდელთა ნაწილი რწმუნდება სარჩელის (მოთხოვნის) უსაფუძვლობაში, რაც საბოლოო ჯამში განტვირთავს სასამართლო ორგანოებს დაუსაბუთებელი დავების განხილვისაგან.

დავების განხილვის მიზნით საზღვარგარეთის ქვეყნების საგადასახადო ადმინისტრაციები შექმნილია სპეციალური ქვედანაყოფები. მაგალითად, აშშ-ის შემოსავლების სამსახურის, საფრანგეთის მთავარი საგადასახადო სამმართველოს შემადგენლობაში მოქმედებენ შესაბამისი სამსახურები; დანიაში მოქმედებს სპეციალური საგადასახადო ორგანოების სისტემაში. აშშ-ის საგადასახადო

სამსახურის საჩივრების განხილვის სამმართველოს ძირითადი ფუნქციაა სასამართლო პროცესის

გარეშე გადაწყვიტოს საგადასახადო დავები სამართლიანობისა და მიუკერძოებლობის პრინციპების საფუძველზე.

საგადასახადო დავის გადაწყვეტის ყველაზე ეფექტურ საშუალებად მიჩნეულია დავის გადაწყვეტა სასამართლოს მიერ. საზღვარგარეთის მთელ რიგ ქვეყნებში, მაგალითად აშშ-ში და გერ-ში შექმნილია სპეციალური საგადასახადო სასამართლოები, რომლებიც განიხილავენ დაბეგვრის სფეროსთან დაკავშირებულ დავებს.

საქართველოში საგადასახადო დავები, მათი განსაკუთრებულობების მიუხედავად, არც ისე იშვიათია. სწორედ ამიტომ საგადასახადო დავების გადასაწყვეტად სპეციალური მოსამართლეების დანიშვნას გააჩნია დიდი მნიშვნელობა ამ საქმეების ობიექტური და კვალიფიციური განხილვის მიზნით.

ამასთან, საგადასახადო დავების განხილვის გამარტივებისა და საგადასახადო კანონმდებლობის ერთგვაროვანი გამოყენების მიზნით მიზანშეწონილია გამარტივდეს ადმინისტრაციული გასაჩივრების პროცედურა.

ალექსანდრა ჩხიტაური

სამართლის დოქტორი, სსიპ ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის რექტორის თანაშემწე

გამოყენებული ლიტერატურა:

სამართლებრივი აქტები:

1. საქართველოს კონსტიტუცია. თბ. , 2015.
2. საქართველოს საგადასახადო კოდექსი. თბ, 2015.
3. საქართველოს საბიუჯეტო კოდექსი თბ. 2015
4. საქართველოს კანონი „მთავრობის სტრუქტურის, უფლება-მოსილებისა და საქმიანობის წესის შესახებ“, თბ. , 2015.
5. საქართველოს კანონი „შემოსავლების სამსახურის შესახებ“, თბ. , 2015.
6. საქართველოს კანონი „ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურის შესახებ“ თბ. 2015
7. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს დებულება. თბ. , 2015.
8. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს სტრუქტურული ქვედანაყოფების შესახებ დებულება. თბ. , 2015.
9. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემოსავლების სამსახურის დებულება. თბ. , 2015.
10. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საგამოძიებო სამსახურის დებულება. თბ. , 2015.
11. საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსი. თბ. , 2015.
12. საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსი. თბ. , 2015
13. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი. თბ. , 2015
14. საქართველოს სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი. თბ. , 2015
15. საქართველოს საპროცესო ადმინისტრაციული კოდექსი. თბ. , 2015.
16. კანონი მენარმეთა შესახებ. თბ. , 2015.
17. საქართველოს კანონი „ეროვნული ბანკის შესახებ“. თბ. 2015
18. საქართველოს კანონი „სახელმწიფო აუდიტის სამსახურის შესახებ თბ. , 2015.
19. საქართველოს კანონი „ადგილობრივი თვითმმართველობისა და მმართველობის შესახებ“. თბ. , 2015.

სახელმძღვანელოები:

20. როგავა ზ. საგადასახადო სამართლის საფუძვლები. თბ. , 2000.
21. როგავა ზ. გადასახადები, საგადასახადო სისტემა და საგადასახადო სამართალი. თბ. , 2003.
22. როგავა ზ. საგადასახადო კონტროლი და საგადასახადო პასუხისმგებლობა თბ. 2009.
23. ხმალაძე ვ. , შავიშვილი ი. , ხატიაშვილი დ. საქართველოს საგადასახადო კოდექსის კომენტარები. თბ. , 2007